ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)
z 20. januára 2005 *

Vo veci C-302/02,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Rakúsko) z 11. júla 2002 a doručený Súdnemu dvoru 26. augusta 2002, v konaní začatom v mene:

Nils Laurin Effing,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann, sudcovia A. Rosas, K. Lenaerts, S. von Bahr a K. Schiemann (spravodajca),

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: R. Grass,

* Jazyk konania: nemčina.

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— rakúska vláda, v zastúpení: E. Riedl, splnomocnený zástupca,

— nemecká vláda, v zastúpení: W.-D. Plessing a A. Tiemann, splnomocnení zástupcovia,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: H. Michard a H Kreppel, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 25. mája 2004,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 12 ES v spojení s článkom 3 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné

osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1386/2001 z 5. júna 2001 (Ú. v. ES L 187, s. 1; Mim. vyd. 05/004, s. 129, ďalej len „nariadenie č. 1408/71").

2 Tento návrh bol predložený v rámci konania začatého v mene maloletého Nilsa Laurina Effinga, predmetom ktorého je jeho nárok na pokračovanie v poskytovaní náhradného výživného.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

Nariadenie č. 1408/71

3 Nariadenie č. 1408/71 má v rámci voľného pohybu osôb koordinovať vnútroštátne právne predpisy v oblasti sociálneho zabezpečenia v súlade s cieľmi stanovenými v článku 42 ES.

4 Článok 2 ods. 1 tohto nariadenia znie:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby alebo študentov, na ktoré [ktorých — *neoficiálny preklad*] sa vzťahuje alebo sa

vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov a ktoré [ktorí — *neoficiálny preklad*] sú štátnymi príslušníkmi jedného z členských štátov, alebo ktoré [ktorí — *neoficiálny preklad*] sú osobami bez štátnej príslušnosti, alebo utečencami s bydliskom na území jedného z členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých."

5 Článok 3 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, ktorý sa týka rovnosti zaobchádzania, stanovuje:

„Pokiaľ osobitné ustanovenia tohto nariadenia neustanovujú inak, osoby s bydliskom na území jedného z členských štátov, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, majú tie isté povinnosti a poberajú tie isté dávky podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek členského štátu ako štátni príslušníci tohto štátu."

6 Článok 4 ods. 1 písm. h) tohto nariadenia, ktorý upravuje jeho vecnú pôsobnosť, upresňuje:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia:

...

h) rodinné dávky."

7 Právny poriadok, ktorý sa má v konkrétnom prípade použiť, sa určí podľa článku 13 ods. 2 nariadenia č. 1408/71, ktorý stanovuje:

„Pokiaľ články 14 až 17 neustanovujú inak:

a) na osobu zamestnanú na území jedného členského štátu sa vzťahujú právne predpisy tohto štátu dokonca aj vtedy, ak má bydlisko na území iného členského štátu alebo ak sa sídlo alebo miesto podnikania podniku alebo fyzickej osoby, ktorá ho zamestnáva, nachádza na území iného členského štátu;

b) na osobu, ktorá je samostatne zárobkovo činná na území jedného členského štátu, sa vzťahujú právne predpisy tohto členského štátu dokonca aj vtedy, ak má bydlisko na území iného členského štátu;

...

f) na osobu, ktorá prestane podliehať právnym predpisom členského štátu, bez toho, aby sa na ňu začali vzťahovať právne predpisy iného členského štátu v súlade s jedným z pravidiel stanovených v predchádzajúcich odsekoch alebo v súlade s jednou z výnimiek alebo jedným z osobitných ustanovení, ktoré sú uvedené v článkoch 14 až 17, sa budú vzťahovať právne predpisy členského štátu, na území ktorého má bydlisko, a budú sa na ňu vzťahovať iba tieto predpisy."

8 Článok 73 nariadenia č. 1408/71 pod názvom „Zamestnanci alebo samostatne zárobkovo činné osoby, ktorých rodinní príslušníci majú bydlisko v inom členskom štáte, ako je príslušný členský štát" je formulovaný takto:

„Zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá podlieha právnym predpisom členského štátu, má nárok ohľadom svojich rodinných príslušníkov, ktorí majú bydlisko na území iného členského štátu, na rodinné dávky, ktoré ustanovené [dávky stanovené — *neoficiálny preklad*] právnymi predpismi prvého štátu, ako keby mali bydlisko v tomto štáte, podľa [s výhradou — *neoficiálny preklad*] ustanovení prílohy VI."

9 Článok 74 tohto nariadenia pod názvom „Nezamestnané osoby, ktorých rodinní príslušníci majú bydlisko v inom členskom štáte, ako je príslušný členský štát" znie:

„Nezamestnaná osoba, ktorá bola predtým zamestnaná alebo vykonávala samostatne zárobkovú činnosť a ktorá poberá dávky v nezamestnanosti podľa právnych predpisov členského štátu, má nárok ohľadom svojich rodinných príslušníkov, ktorí majú bydlisko v inom členskom štáte, na rodinné dávky ustanovené právnymi predpismi prvého štátu, ako keby mali bydlisko na území tohto členského štátu, podľa ustanovení prílohy IV."

Vnútroštátna právna úprava

10 Österreichisches Bundesgesetz über die Gewährung von Vorschüssen auf den Unterhalt von Kindern (Unterhaltsvorschußgesetz) (rakúsky spolkový zákon o poskytovaní náhradného výživného pre deti, BGBl. I, 1985, č. 451, ďalej len „UVG") upravuje poskytovanie náhradného výživného štátom.

11 Podľa § 3 UVG závisí poskytovanie náhradného výživného v zásade od existencie exekučného titulu, ktorý je na vnútroštátnom území vykonateľný. Podľa § 4 UVG však možno náhradné výživné poskytnúť za určitých podmienok aj vtedy, keď sa vedenie exekúcie javí bezúspešné, alebo ak sa nepodarí určiť nárok na výživné. Paragraf 4 bod 3 UVG teda stanovuje, že náhradné výživné sa poskytne aj vtedy, keď:

„je na základe súdneho rozhodnutia v trestnom konaní osoba povinná platiť výživné pozbavená dlhšie ako jeden mesiac slobody na vnútroštátnom území, a preto nemôže plniť svoju vyživovaciu povinnosť".

Dohovor o odovzdávaní odsúdených osôb

12 Podľa Dohovoru o odovzdávaní odsúdených osôb, otvoreného na podpis 21. marca 1983 v Štrasburgu (ďalej len „dohovor"), ku ktorému boli pripojené vyhlásenia Rakúskej republiky (BGBl. I, 1986, č. 524), a podľa § 76 Auslieferungs- und Rechtshilfegesetz (zákona o vydávaní a právnej pomoci, ARGH, BGBl. I, 1979, č. 529), môžu osoby, ktoré boli odsúdené na území jedného zmluvného štátu (odsudzujúci štát), požiadať v súlade s jeho článkom 2 o odovzdanie na výkon trestu, ktorý im bol uložený, na územie ich domovského štátu (vykonávajúci štát). Pritom podľa článku 9 ods. 1 písm. b) dohovoru môže byť trest uložený odsudzujúcim štátom premenený na trest za rovnaké porušenie práva podľa práva vykonávajúceho štátu.

13 Z odôvodnenia dohovoru vyplýva, že takéto odovzdanie má za cieľ najmä podporiť resocializáciu odsúdených osôb tým, že cudzincom, ktorí boli pozbavení slobody v dôsledku spáchania trestného činu, je daná možnosť vykonať svoj trest vo svojom domovskom sociálnom prostredí.

14 Odo dňa vstupu do platnosti v Írsku, t. j. od 1. novembra 1995, platí dohovor vo všetkých členských štátoch. V Rakúsku vstúpil do platnosti 1. januára 1987, v Nemecku 1. februára 1992 a rovnako ho ratifikovalo aj desať nových členských štátov.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

15 V spore vo veci samej navrhovateľ, Nils Laurin Effing, napáda rozhodnutie rakúskych orgánov o zastavení náhradného výživného poskytovaného podľa § 4 bodu 3 UVG.

16 Jeho otec, Ingo Effing, je nemeckej štátnej príslušnosti. Podľa údajov uvedených v uznesení o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania preukázal obvyklé bydlisko v Rakúsku, kde bol zamestnancom. V tejto súvislosti však rakúska vláda oznámila, že až do 30. júna 2001 bol v Rakúsku poistený v systéme sociálneho zabezpečenia ako podnikateľ. Nils Laurin Effing je rakúskym štátnym príslušníkom. Žije v Rakúsku v domácnosti matky, do ktorej starostlivosti bol zverený.

17 Dňa 7. júna 2000 bol otec navrhovateľa vo veci samej vzatý do vyšetrovacej väzby v Rakúsku a následne odsúdený na výkon trestu odňatia slobody. V nadväznosti na to bolo Nilsovi Laurinovi Effingovi poskytované v mesačnej periodicite od 1. júna 2000 do 31. mája 2003 náhradné výživné podľa § 4 bodu 3 UVG vo výške 200,43 EUR.

18 Otec Nilsa Laurina Effinga vykonával trest odňatia slobody, ktorý mu bol uložený, najskôr v zariadení na výkon trestu Garsten v Rakúsku. Dňa 19. decembra 2001 bol odovzdaný na výkon zvyšného trestu do svojho domovského štátu, teda do Nemecka. Podľa uznesenia o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania bolo toto odovzdanie vykonané v súlade s dohovorom.

19 Podľa informácií nemeckej vlády bol trest, ktorý bol otcovi Nilsa Laurina Effinga uložený v Rakúsku, premenený podľa článku 9 ods. 1 písm. b) dohovoru na trest odňatia slobody podľa nemeckého právneho poriadku. Nemecká vláda ďalej uviedla, že počas jeho výkonu trestu v mesiacoch február až júl 2002 a september 2002 až marec 2003 vykonával v súlade s povinnosťou pracovať, ktorú nemecké právo stanovuje pre osoby vo výkone trestu odňatia slobody, prácu za odmenu. Z tejto odmeny boli za neho platené príspevky na poistenie v nezamestnanosti ako aj na zdravotné poistenie. Z výkonu trestu odňatia slobody bol otec navrhovateľa vo veci samej prepustený 3. apríla 2003.

20 Následne po odovzdaní otca Nilsa Laurina Effinga do Nemecka zastavil Bezirksgericht Donaustadt (Rakúsko), prvostupňový súd, uznesením z 24. januára 2002 s účinnosťou ku koncu mesiaca december 2001 výplatu náhradného výživného navrhovateľovi vo veci samej. Podľa stanoviska tohto súdu odpadli podmienky pre poskytovanie náhradného výživného, keďže otec navrhovateľa vo veci samej sa nachádzal vo výkone trestu v cudzine.

21 V súvislosti s opravným prostriedkom Nilsa Laurina Effinga potvrdil Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Rakúsko) ako odvolací súd rozhodnutie prvostupňového súdu. Poskytovanie náhradného výživného podľa § 4 bodu 3 UVG sa totiž podľa neho viaže na podmienku, že dotknutá osoba vykonáva svoj trest na území Rakúska.

22 Nils Laurin Effing podal proti tomuto rozhodnutiu „Revisionsrekurs" na Oberster Gerichtshof, v ktorom tvrdil, že odovzdanie osoby povinnej platiť výživné do zariadenia na výkon trestu v inom členskom štáte nevedie k zastaveniu poskytovania náhradného výživného. Z § 4 bodu 3 UVG podľa neho vyplýva, že zariadenie na výkon trestu na území Rakúska je potrebné považovať za rovnocenné s akýmkoľvek iným zariadením na výkon trestu na území Spoločenstva.

23 Podľa stanoviska Oberster Gerichtshof sa § 4 bod 3 UVG má vykladať tak, že vylučuje nárok na náhradné výživné v prípade potomkov, voči ktorým sú na platenie výživného zaviazaní cudzinci, pokiaľ títo vykonávajú trest odňatia slobody, ktorý im bol uložený v Rakúsku, vo svojom domovskom štáte. S prihliadnutím na prípravné legislatívne práce týkajúce sa novelizácie UVG vykonanej roku 1980 tento súd zdôraznil, že na jednej strane maloletí, ktorých rodič s vyživovacou povinnosťou je vo výkone trestu, sú nevinnými obeťami trestných činov spáchaných týmto rodičom a zaslúžia si starostlivosť štátu. Na druhej strane z toho vyplývajúca povinnosť rakúskeho štátu dbať o to, aby boli osoby pozbavené slobody zodpovedajúco odmeňované alebo iným spôsobom schopné plniť svoju vyživovaciu povinnosť, sa musí obmedzovať na tých, ktorí pracujú a nachádzajú sa v zariadení na výkon trestu na vnútroštátnom území.

24 Usudzujúc, že takýto výklad § 4 bodu 3 UVG však môže predstavovať diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti a následne porušenie článkov 12 ES a 3 nariadenia č. 1408/71, Oberster Gerichtshof rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 12 [ES] v spojení s [článkom] 3 nariadenia... č. 1408/71... vykladať tak, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá znevýhodňuje štátnych príslušníkov Spoločenstva pri poberaní náhradného výživného, keď otec s vyživovacou povinnosťou vykonáva trest odňatia slobody vo svojom domovskom

štáte (a nie v Rakúsku), a preto je dieťa nemeckého štátneho príslušníka žijúce v Rakúsku diskriminované tým, že mu nebude poskytnuté náhradné výživné z toho dôvodu, že jeho otec vykonáva trest odňatia slobody, na ktorý bol odsúdený v Rakúsku, vo svojom domovskom štáte (a nie v Rakúsku)?"

O prejudiciálnej otázke

O uplatniteľnosti nariadenia č. 1408/71

25 Po prvé, pokiaľ ide o vecnú pôsobnosť nariadenia č. 1408/71, je podobne ako vnútroštátny súd a subjekty, ktoré Súdnemu dvoru predložili svoje pripomienky, vhodné uviesť, že Súdny dvor už v rámci nariadenia č. 1408/71 rozhodoval o kvalifikácii náhradného výživného upraveného v UVG (rozsudky z 15. marca 2001, Offermanns, C-85/99, Zb. s. I-2261, a z 5. februára 2002, Humer, C-255/99, Zb. s. I-1205).

26 Z už citovaných rozsudkov Offermanns, bod 49, a Humer, bod 33, vyplýva, že takéto náhradné výživné predstavuje rodinné dávky v zmysle článku 4 ods. 1 písm. h) nariadenia č. 1408/71.

27 V tejto veci preto stačí poukázať na to, že skutočnosť, že náhradné výživné bolo poskytnuté podľa § 4 bodu 3 UVG z dôvodu, že otec navrhovateľa s vyživovacou povinnosťou bol vo výkone trestu odňatia slobody, a nie podľa všeobecného ustanovenia § 3 UVG, nič nemení na jeho kvalifikácii ako „rodinné dávky" v zmysle článku 4 ods. 1 písm. h) nariadenia č. 1408/71. Podľa článku 1 písm. u) bodu i) uvedeného nariadenia predstavuje pojem „rodinné dávky" všetky vecné dávky alebo

peňažné dávky určené na pokrytie rodinných výdavkov. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že výraz „pokrytie rodinných výdavkov" použitý v článku 1 písm. u) bodu i) sa má vykladať tak, že zahŕňa najmä verejný príspevok do rodinného rozpočtu, ktorý je určený na zníženie výdavkov na výživu („Unterhalt") detí (už citovaný rozsudok Offermanns, bod 41).

28 Preto do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 1408/71 patrí aj poskytnutie náhradného výživného podľa § 4 bodu 3 UVG.

29 Po druhé, pokiaľ ide o osobnú pôsobnosť nariadenia č. 1408/71, rakúska vláda tvrdí, že odsúdeného, ktorý bol na výkon trestu odovzdaný do iného členského štátu, nemožno považovať za zamestnanca, ktorý uplatňuje voľný pohyb pracovníkov zaručovaný Zmluvou ES.

30 V tejto súvislosti článok 2 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 stanovuje, že toto nariadenie sa použije na zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby, na ktoré sa vzťahujú alebo sa vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov.

31 Pojmy „zamestnanec" a „samostatne zárobkovo činná osoba" obsiahnuté v uvedenom ustanovení sú definované v článku 1 písm. a) tohto nariadenia. Označujú každú osobu, ktorá je poistená v rámci jedného zo systémov sociálneho zabezpečenia uvedených v článku 1 písm. a) pre prípad nepredvídaných udalostí a za podmienok určených v tomto ustanovení (rozsudky z 3. mája 1990, Kits van Heijningen, C-2/89, Zb. s. I-1755, bod 9, a z 30. januára 1997, Stöber a Piosa Pereira, C-4/95 a C-5/95, Zb. s. I-511, bod 27).

32 Z toho vyplýva, že, ako Súdny dvor pripomenul najmä v rozsudku z 12. mája 1998, Martínez Sala (C-85/96, Zb. s. I-2691, bod 36), za pracovníka v zmysle nariadenia č. 1408/71 sa považuje osoba aj vtedy, keď je povinne alebo fakultatívne poistená hoci len pre prípad jedinej nepredvídanej udalosti v jednom zo všeobecných alebo osobitných systémov sociálneho zabezpečenia uvedených v článku 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71, a to nezávisle od existencie pracovnoprávneho vzťahu.

33 Za týchto podmienok zastávajú nemecká vláda a Komisia na rozdiel od tvrdení rakúskej vlády právom stanovisko, že otec navrhovateľa vo veci samej je pracovníkom v zmysle článku 2 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, keďže počas prevažnej časti príslušného obdobia, a síce počas jeho výkonu trestu v Nemecku, bol poistený v nezamestnanosti. Navyše cudzí prvok spočíva v tom, že otec navrhovateľa vo veci samej je nemeckým štátnym príslušníkom, ktorý pracoval na území Rakúskej republiky, teda v členskom štáte, v ktorom si počas svojho výkonu trestu uplatnil právo, aby bol odovzdaný na výkon trestu do svojho domovského štátu.

O uplatniteľnom práve a neexistencii diskriminácie na základe štátnej príslušnosti

34 V súvislosti s uplatniteľným právom rakúska vláda tvrdí, že ak by Súdny dvor vychádzal zo zásadnej uplatniteľnosti nariadenia č. 1408/71 na osoby pozbavené slobody a tieto považoval za zamestnancov, musel by podľa článku 13 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia za rozhodujúci hraničný ukazovateľ považovať členský štát zamestnania uvedeného zamestnanca. V tejto veci to znamená, že dokonca aj pri zásadnej uplatniteľnosti nariadenia č. 1408/71 na osoby pozbavené slobody sa po odovzdaní takejto osoby s vyživovacou povinnosťou do iného členského štátu už náhradné výživné podľa rakúskeho práva neposkytuje.

35 Táto vláda ďalej upresňuje, že ak by sa tento hraničný ukazovateľ nemohol uplatniť napríklad preto, že nový štát výkonu trestu nepredvída zamestnávanie osôb pozbavených slobody, je v súlade s článkom 13 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1408/71 vhodné prihliadnuť na právnu úpravu sociálneho zabezpečenia členského štátu bydliska. Pre túto vec to znamená, že dokonca aj pri zásadnej uplatniteľnosti nariadenia č. 1408/71 na osoby pozbavené slobody sa po odovzdaní osoby s vyživovacou povinnosťou do iného členského štátu už náhradné výživné podľa rakúskeho práva neposkytuje.

36 Navyše z článkov 73 a 74 nariadenia č. 1408/71 vyplýva, že nárok rodinných príslušníkov tohto zamestnanca na rodinné dávky sa nezakladá na právnom poriadku miesta bydliska dotknutého rodinného príslušníka, ale na právnom poriadku príslušného členského štátu, teda štátu, v ktorom je zamestnanec zamestnaný.

37 Komisia tvrdí, že v konaní vo veci samej sa má uplatniť rakúske, ako aj nemecké právo. V tomto smere poukazuje na článok 76 nariadenia č. 1408/71, ktorý stanovuje pravidlá priority s cieľom vyhnúť sa kumulácii nárokov na rodinné dávky. Toto ustanovenie by bolo nadbytočné, ak by sa na základe kolíznych noriem mal použiť vždy len jeden právny poriadok.

38 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že ustanovenia oddielu II nariadenia č. 1408/71, ku ktorým patrí aj článok 13, tvoria uzavretý a jednotný systém kolíznych noriem. Týmito ustanoveniami sa má najmä zabrániť súčasnému uplatneniu viacerých vnútroštátnych právnych poriadkov a ťažkostiam, ktoré s tým môžu byť spojené (rozsudok z 11. júna 1998, Kuusijärvi, C-275/96, Zb. s. I-3419, bod 28).

39 Právo uplatniteľné na postavenie pracovníka, ktorý sa nachádza v jednej zo situácií uvedených v oddieli II nariadenia č. 1408/71, sa preto určuje podľa uvedených ustanovení. Ako uviedla generálna advokátka v bode 37 svojich návrhov, uplatnenie ustanovení iného právneho poriadku nie je vždy vylúčené. Ako to pripomína Komisia, takýto prípad môže nastať najmä vtedy, keď dvaja manželia pracujú v dvoch rôznych členských štátoch, ktorých právne poriadky stanovujú obdobné rodinné dávky (v tomto zmysle pozri rozsudok z 9. decembra 1992, McMenamin, C-119/91, Zb. s. I-6393). V tejto veci však možno konštatovať, že z písomností predložených Súdnemu dvoru nič nenasvedčuje tomu, že by navrhovateľ v konaní vo veci samej mohol mať v zmysle nariadenia č. 1408/71 iné postavenie ako postavenie „rodinného príslušníka" svojho otca.

40 Článok 13 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1408/71 slúži na určenie uplatniteľného práva v prípade, keď pracovník v zmysle nariadenia č. 1408/71 pracuje ako zamestnanec. Za týchto podmienok sa má uplatniť právo štátu, v ktorom vykonáva takúto činnosť.

41 Naproti tomu článok 13 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1408/71 sa použije na prípady, keď sa na dotknutú osobu, najmä preto, že ukončila svoju zárobkovú činnosť, prestanú vzťahovať právne predpisy členského štátu bez toho, aby sa na ňu podľa článkov 13 až 17 tohto nariadenia začali vzťahovať právne predpisy iného členského štátu. V takom prípade sa na túto osobu vzťahuje právo členského štátu, v ktorom má bydlisko.

42 Čo sa týka výkladu článku 13 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1408/71, je pravdou, že pred začlenením článku 13 ods. 2 písm. f) do daného nariadenia sa toto ustanovenie vykladalo tak, že na pracovníka, ktorý ukončil činnosť vykonávanú na území členského štátu a odišiel na územie iného členského štátu bez toho, aby tam pracoval, sa naďalej vzťahujú právne predpisy členského štátu jeho posledného zamestnania nezávisle od toho, koľko času uplynulo od ukončenia predmetnej

činnosti a zániku pracovnoprávneho vzťahu (rozsudok z 12. júna 1986, Ten Holder, 302/84, Zb. s. 1821, bod 15), ibaže by toto ukončenie činnosti bolo definitívne (pozri rozsudky z 21. februára 1991, Noij, C-140/88, Zb. s. I-387, body 9 a 10, a z 10. marca 1992, Twomey, C-215/90, Zb. s. I-1823, bod 10).

43 Článok 13 ods. 2 písm. f), ktorý bol do nariadenia č. 1408/71 vsunutý v nadväznosti na už citovaný rozsudok Ten Holder, však má za následok, že ukončením všetkých zárobkových činností, či už prechodným alebo definitívnym, sa na dotknutú osobu prestáva vzťahovať tento článok 13 ods. 2 písm. a). Uvedený článok 13 ods. 2 písm. f) sa teda uplatňuje najmä na osobu, ktorá ukončila svoju zárobkovú činnosť na území jedného členského štátu a presunula svoje bydlisko na územie iného členského štátu (pozri rozsudok Kuusijärvi, už citovaný, body 39 až 42 a 50).

44 Z tohto upresňujúceho výkladu vyplýva, že za okolností, akými sú tie vo veci samej, teda keď osoba pozbavená slobody ukončila v členskom štáte, v ktorom nastúpila na výkon trestu, všetky zárobkové činnosti a na svoju žiadosť bola odovzdaná zo zariadenia na výkon trestu v tomto členskom štáte do zariadenia na výkon trestu vo svojom domovskom štáte, aby si tam odpykala zvyšných pätnásť mesiacov svojho trestu, nemôže byť podľa kolíznych noriem článku 13 nariadenia č. 1408/71 uplatniteľným právom právo členského štátu, z ktorého bola odovzdaná.

45 Za týchto okolností možno totiž uplatniť len právo toho členského štátu, v ktorom dotknutá osoba vykonáva zvyšok svojho trestu. Už toto samotné zistenie postačuje pre rozhodnutie sporu vo veci samej bez toho, aby bolo potrebné objasniť, či sa má nemecké právo v tejto veci uplatniť podľa článku 13 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1408/71 ako právo štátu bydliska dotknutej osoby alebo prípadne, s prihliadnutím na vyjadrenie nemeckej vlády, podľa článku 13 ods. 2 písm. a) daného nariadenia ako právo členského štátu, v ktorom dotknutá osoba vykonáva zárobkovú činnosť.

46 Navyše je potrebné poukázať na to, že články 73 a 74 tohto nariadenia stanovujú, že pracovníci (alebo nezamestnané osoby, ktoré podľa právnych predpisov členského štátu čerpajú dávky v nezamestnanosti), na ktorých sa vzťahujú právne predpisy členského štátu, majú v súvislosti s rodinnými príslušníkmi, ktorí majú bydlisko v inom členskom štáte, nárok na rodinné dávky podľa právnych predpisov prvého členského štátu (k tomu pozri najmä rozsudok Kuusijärvi, už citovaný, bod 68).

47 Z toho vyplýva, že nariadenie č. 1408/71 nemožno vykladať tak, že bráni právnym predpisom členského štátu, podľa ktorých za okolností, akými sú tie v konaní vo veci samej, závisí poskytovanie rodinných dávok rodinným príslušníkom osoby, ktorá na území tohto štátu ukončila všetky zárobkové činnosti, od toho, že tam majú aj naďalej bydlisko (v podobnom zmysle pozri rozsudok Kuusijärvi, už citovaný, body 50 a 51).

48 Osobitne v súvislosti s článkom 3 uvedeného nariadenia je potrebné pripomenúť, že toto ustanovenie zakazuje každú formu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti vo vzťahu k podmienkam, za ktorých sú osobám, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia tohto nariadenia, priznané výhody podľa právnych predpisov každého členského štátu, „pokiaľ osobitné ustanovenia tohto nariadenia neustanovujú inak". Ako bolo už uvedené, z článkov 13 a 73 nariadenia č. 1408/71 vyplýva, že za okolností, akými sú tie v konaní vo veci samej, keď otec navrhovateľa vo veci samej ukončil všetky zárobkové činnosti v Rakúsku a už tam nemá ani bydlisko, sa poskytovanie rodinných dávok pre neho spravuje nemeckým právom.

49 Z tých istých dôvodov možno vychádzať z toho, že za okolností, akými sú tie v konaní vo veci samej, ani článku 12 ES, na ktorý sa v súvislosti s nemeckou štátnou príslušnosťou otca navrhovateľa vo veci samej prejudiciálna otázka takisto odvoláva, neodporuje uplatňovanie právnych predpisov, ktoré tak ako UVG podmieňujú poskytovanie rodinných dávok rodinným príslušníkom osoby pozbavenej slobody tým, že daný trest sa vykonáva na ich území.

50 V tejto súvislosti je totiž potrebné pripomenúť, že článok 12 ods. 1 ES zakazuje v rámci pôsobnosti tejto Zmluvy a bez toho, aby boli dotknuté jej osobitné ustanovenia, akúkoľvek diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti. Toto ustanovenie bolo vo vzťahu k zamestnancom vykonané prostredníctvom článkov 39 ES až 42 ES ako aj právnych aktov orgánov Spoločenstva, ktoré boli prijaté na základe tohto článku, a najmä prostredníctvom nariadenia č. 1408/71. Článok 3 tohto nariadenia má v súlade s článkom 39 ES predovšetkým zabezpečiť, aby bolo v oblasti sociálneho zabezpečenia zaobchádzané s pracovníkmi, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, rovnako bez rozlišovania podľa štátnej príslušnosti (rozsudok z 28. júna 1978, Kenny, 1/78, Zb. s. 1489, body 9 a 11).

51 Navyše, aj keď sú článok 12 ES a článok 3 nariadenia č. 1408/71 zamerané na odstránenie diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, ktorá by mohla vyplývať z právnych predpisov alebo správnej praxe jedného členského štátu, nemôžu viesť k zákazu rozdielneho zaobchádzania, ktoré prípadne vyplýva z rozdielov medzi vnútroštátnymi právnymi predpismi jednotlivých štátov v oblasti rodinných dávok, ktoré sa majú uplatniť na základe kolíznych noriem, akými sú tie v článku 13 ods. 2 nariadenia č. 1408/71.

52 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že na položenú otázku je potrebné odpovedať tak, že za okolností, akými sú tie v konaní vo veci samej, keď sa pracovník v zmysle článku 2 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 nechal ako osoba pozbavená slobody odovzdať do svojho domovského štátu, aby tam vykonal zvyšok svojho trestu, sa podľa článku 13 ods. 2 uvedeného nariadenia majú v súvislosti s rodinnými dávkami uplatniť právne predpisy tohto členského štátu. Ustanoveniam uvedeného nariadenia, najmä jeho článku 3, rovnako ako ani článku 12 ES neodporujú právne predpisy členského štátu, ktoré v takejto situácii podmieňujú poskytovanie takých rodinných dávok, aké upravuje UVG pre rodinných príslušníkov takéhoto príslušníka Spoločenstva tým, že tento zostáva vo výkone trestu na ich území.

O trovách

53 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Za okolností, akými sú tie v konaní vo veci samej, keď sa pracovník v zmysle článku 2 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1386/2001 z 5. júna 2001, nechal ako osoba pozbavená slobody odovzdať do svojho domovského štátu, aby tam vykonal zvyšok svojho trestu, sa podľa článku 13 ods. 2 uvedeného nariadenia majú v súvislosti s rodinnými dávkami uplatniť právne predpisy tohto členského štátu. Ustanoveniam uvedeného nariadenia, najmä jeho článku 3, rovnako ako ani článku 12 ES neodporujú právne predpisy členského štátu, ktoré v takejto situácii podmieňujú poskytovanie takých rodinných dávok, aké upravuje Österreichisches Bundesgesetz über die Gewährung von Vorschüssen auf den Unterhalt von Kindern (Unterhaltsvorschussgesetz) (rakúsky spolkový zákon o poskytovaní náhradného výživného pre deti) pre rodinných príslušníkov takéhoto príslušníka Spoločenstva tým, že tento zostáva vo výkone trestu na ich území.

Podpisy